

Frågor och svar webbseminarium: Unga Direkt – en metod för att lyssna på barn, 11 oktober 2018.

(Frågorna från deltagarna och våra svar är redigerade när vi har bedömt att det förtydligar för läsaren.)

Har ni sett skillnad på hur barn hörs eller lyssnas på utifrån kön?

Vid en del möten med barn har Barnombudsmannen noterat att det är lätt att lyfta barn med bra verbal förmåga. Det behöver man bemöta aktivt.

Forskning visar att flickor är bättre på att svara på ett sätt som förväntas av vuxna med längre beskrivningar och tydligare analyser.

Kan du ge några exempel på i vilka sammanhang metoden Unga Direkt kan användas?

Unga Direkt kan man använda sig av om man arbetar med frågor som berör barn och unga direkt eller indirekt.

Alla kommuner, landsting, regioner och de flesta statliga myndigheter har verksamheter där barn och unga berörs av de beslut som fattas. På myndigheter kan det handla om planering av nya bostadsområden och vägar. Det kan vara brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Det kan också handla om att ta fram föreskrifter och råd på olika områden som rör barn och unga.

I landsting och regioner finns flera verksamheter som berör barn och ungdomar direkt eller indirekt. Kollektivtrafiken utnyttjas i hög grad av barn och är ett område där de kan bidra med sina erfarenheter och åsikter. Inom hälso- och sjukvården finns allt från barnhälsovård till barnpsykiatri och verksamheter som rör barn med olika funktionsnedsättningar.

I kommunerna finns en mängd verksamheter där barn och unga berörs varje dag såsom socialtjänst, skola, barnomsorg, kultur och fritid. Deras kunskap och idéer skulle kunna tas tillvara mycket mer än vad som görs idag.

Hur får man kontakt med barn?

Vi brukar ta kontakt med barn och ungdomar på olika sätt. Det beror på vad vi vill att barnen ska vara experter på. Vi brukar ta kontakt via socialtjänsten, skola, olika frivilligorganisationer eller via privata företag. Vi har ibland via våra sociala kanaler spridit att vi vill träffa barn som har en specifik erfarenhet. När vi kontaktar verksamheter kontaktar vi alltid de högsta cheferna i verksamheten. Det kan till exempel vara chefen över utbildningsförvaltningen, en rektor, socialchef eller generaldirektör. Den högste chefen tar sedan i sin tur kontakt med vårdnadshavare eller god man och barn och unga. Verksamheten ska ge barn och vårdnadshavare/god man information om att det finns önskemål om en träff samtidigt.

Hur ser era möten med barn ut?

Vi brukar först ha ett informationsmöte, då vi informerar barnen om vårt uppdrag/projekt. Barnen ges möjlighet att ställa frågor. Om vårdnadshavare/god man och barn samtycker till ett samtal kan vi därefter genomföra ett barnsamtal. Vi brukar erbjuda barnet att träffa oss två gånger. Under samtalet ställer vi öppna frågor. Men vi börjar med att berätta varför vi vill träffa just de här barnen.

Exempel: Vi träffar just nu barn som har erfarenhet av socialtjänsten och du har kontakt med dem. Vill du berätta om din kontakt?

Sedan låter vi barnet prata fritt. Barnet styr samtalet. Vi lyssnar och följer. Om barnet nämner något om sin skola, då frågar vi om skolan. Om barnet inte nämner skolan så brukar vi inte fråga om det.

Vi frågar till exempel du berättar om ..., vill du berätta mer? Vi ber barn om råd och tips som vi vuxna ska tänka på eller om de har råd till andra barn i deras situation.

Jag är mer nyfiken på kreativa metoder som kan användas vid själva samtalen och möten med barnen. Gillade anställningsannonsen. Finns det mer exempel på kreativa sätt?

Det finns olika kreativa övningar som vi använder oss av. Om vi pratar med barn/unga i en grupp kan de få spela upp via rollspel hur en bra eller dålig lärare eller socialsekreterare är. Vi kan göra som en liten film. Vi kallar det för digitala berättelser. Ett exempel på det är filmen vi visar under webbseminariet som heter Ett lotteri. Vi har med oss tidningar så kan barnen/ungdomarna klippa ut saker från tidningarna och göra collage. Vi kan göra plus- och minus listor där barn får ange för- och nackdelar på olika områden. Till exempel under rubrikerna Vad har fungerat?, Vad har inte fungerat? och Tips/råd. Vi ber barnen ge tips till andra barn som är i samma situation och till föräldrar. Vi ber om att få tips vi kan ge till andra vuxna, exempelvis professionella eller till statsministern.

I början av seminariet nämns att barn och unga inte kommer till tals i domstol och i enskilda ärenden på socialen. Kan man använda sig av Unga Direkt?

Metoden är användbar när det gäller enskilda ärenden inom socialtjänsten, men kanske inte alltid i domstolssammanhang. Då barn i domstol oftast ska komma till tals i en specifik fråga ger det inte möjlighet att ha ett öppet samtal. Grundtanken, det vill säga att barnet är expert på sitt eget liv, är användbart i alla sammanhang, då barn ska komma till tals.

Har ni exempel på att en utredande enhet för barn och unga på en socialtjänst har använt sig av Unga Direkt?

Vi känner inte till att någon socialtjänst använder metoden. Däremot har socialtjänster runt om i landet vänt sig till oss för att få utbildning i den.

Är ni flera vid barnträffarna? Dokumenterar någon? Spelas samtalen in?

När vi har barnsamtal är vi oftast två vuxna. Vi brukar känna av vad som blir bäst för barnet. Att båda vuxna pratar eller om barnet får mer kontakt med en av de vuxna. Då

brukar det vara den vuxna som håller i samtalet och pratar mestadels. Vi frågar alltid barnet/barnen om det är okej att vi spelar in samtalet på en diktafon. Om detta är okej så transkriberar vi samtalet efteråt.

Hur många barn ungefär brukar vara målet när ni gör ett urval för att få en bild av hur det går till i en viss verksamhet? Andra kriterier för att göra urvalet?

Det beror helt på syftet med undersökningen. Kvalitativa samtal har dock aldrig som syfte att mäta hur ofta eller hur omfattningsrikt ett visst fenomen är eller liknande. Har man sådana frågor behöver man använda kvantitativa metoder, som till exempel en enkät. Vår kvalitativa metod handlar mer om att förstå hur något upplevs. Där är inte antalet barn centralt utan det handlar mer om kvalitén på samtalen. Vi har träffat allt mellan 5 och 150 barn när vi ska genomföra våra uppdrag. Hur många barn vi pratar med beror på syftet vi har med undersökningen. Metodologiskt kan man även tala om "mättnad" i resultat, när samtalen inte längre genererar ny kunskap eller nya aspekter.

Kan skolorna exempelvis använda metoden för att undersöka risker för diskriminering och hinder för att garantera barn lika rättigheter och möjligheter?

Ja, skolor kan använda sig av metoden för att undersöka hur barnen upplever sin skolgång.

Kan du förklara vad som är vertikal vs horisontell igen?

Den vertikala kodningen innebär att man går igenom en intervju med ett barn för att hitta teman (exempelvis skolan eller boende) som det enskilda barnet lyfter i ett samtal.

Den horisontella kodningen handlar om att undersöka hur flera olika barn uttrycker sig runt ett gemensamt tema.

Finns det andra utarbetade metoder som komplement till Unga Direkt?

Unga Direkt går att kombinera med enkätundersökningar till exempel LUPP-enkäten från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). LUPP står för Lokal uppföljning av ungdomspolitiken. Unga Direkt kan ge fördjupad kunskap till enkätsvaren.

Vilket datum är seminariet för jurister?

Barnombudsmannen kommer inte att ha fler webbseminarier i år. Håll utkik efter nästa års aktiviteter i vårt nyhetsbrev och på webben.

Prenumerera på vårt nyhetsbrev:
www.barnombudsmannen.se/nyhetsbrev